

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB • AGS

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

SÖZEL YETENEK
SAYISAL YETENEK
TARİH
TÜRKİYE COĞRAFYASI

MEVZUAT

ANAYASA

222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU

1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU

7528 SAYILI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ KANUNU

e-Soru Bankasına ve soruların çözümlerine erişebilmek için QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Soru Bankası

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS Tamamı Çözümlü Soru Bankası

ISBN 978-625-5964-02-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Proje-Yayın: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli okuyucularımız,

Milli Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavı (MEB-AGS), geleceğin öğretmenlerinin belirlenmesinde son aşamadır ve öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucu meslek hayatınıza adım atmanızla nihai başarıya dönüşecektir. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yöneltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş, geniş kapsamlı yayınlar olacaktır.

Pegem Akademi yazar ekibinin öncelikli amacı, tam da bu kaynağı sizlere sunmak olmuş ve sonucunda sizleri başarıda öne taşıyacak bu kapsamlı soru bankası kitap ortaya çıkmıştır.

Bu kitabın temel amacı, adayın sınav kapsamındaki her soru tipine hâkimiyetini sağlamak ve böylece karşılaşılabilecek soru tiplerini rahatlıkla çözebilecek seviyeye gelmesini mümkün kılmaktır.

Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır. Sorunuz en kısa sürede yayın ekibimiz tarafından cevaplandırılacaktır.

Kitabın, Millî Eğitim Bakanlığında görev almak isteyen tüm öğretmen adaylarımızın başarılarına katkı sağlaması dileğiyle...

Pegem Akademi

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTTE, TABLETTE VE MASANDA Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Testleri çözebilir.
- 3 Çözümleri görüntüleyebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Ölçme İstasyonu" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

SÖZEL YETENEK

Sözcükte Anlam – 1	1
Sözcükte Anlam – 2	3
Sözcükte Anlam – 3	5
Sözcükte Anlam – 4	7
Sözcükte Anlam – 5	9
Cümlede Anlam – 1	11
Cümlede Anlam – 2	13
Cümlede Anlam – 3	15
Cümlede Anlam – 4	17
Cümlede Anlam – 5	19
Paragrafın İçeriği	21
Paragrafta Yardımcı Düşünceler	23
Paragrafta Konu ve Düşünce	25
Paragrafın Yapısı – 1	27
Paragrafın Yapısı – 2	29
Paragraf (Karma Test) – 1	31
Paragraf (Karma Test) – 2	33
Paragraf (Karma Test) – 3	35
Paragraf (Karma Test) – 4	37
Paragraf (Karma Test) – 5	39
Parçaya Dayalı Sorular – 1	41
Parçaya Dayalı Sorular – 2	43
Sözel Mantık – 1	45
Sözel Mantık – 2	47
Sözel Mantık – 3	49

İÇİNDEKİLER

SAYISAL YETENEK

Doğal Sayı - Tam Sayı - 1	51
Doğal Sayı - Tam Sayı - 2	53
Tek Sayı - Çift Sayı - Pozitif Sayı - Negatif Sayı.....	55
Ardışık Sayılar	57
Basamak Analizi - Çözümleme.....	59
Asal Sayı - Asal Çarpanlara Ayırma - Faktöriyel	61
Bölme - Bölünebilme Kuralları	63
EBOB - EKOK.....	65
Rasyonel Sayılar.....	67
Ondalık Sayılar - Sıralama.....	69
1. Dereceden Denklemler	71
Eşitsizlik.....	73
Mutlak Değer	75
Üslü İfadeler	77
Köklü İfadeler.....	79
Çarpanlara Ayırma - 1	81
Çarpanlara Ayırma - 2.....	83
Oran - Orantı - 1	85
Oran - Orantı - 2.....	87
Denklem Kurma Problemleri - 1	89
Denklem Kurma Problemleri - 2.....	91
Kesir Problemleri	93
Yaş Problemleri.....	95
Yüzde - Faiz Problemleri.....	97
Kâr - Zarar Problemleri	99
Karışım Problemleri.....	101
İşçi - Havuz Problemleri	103
Hareket Problemleri.....	105
Kümeler	107
Tablo - Grafik Yorumlama - 1.....	109
Tablo - Grafik Yorumlama - 2.....	111
Tablo - Grafik Yorumlama - 3.....	113
Sayısal Mantık - 1.....	115
Sayısal Mantık - 2.....	118
Sayısal Mantık - 3.....	121
Sayısal Mantık - 4.....	123

İÇİNDEKİLER

TARİH

Osmanlı Öncesi Türk Devletleri (Siyasi, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Gelişmeler)

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi - 1.....	125
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi - 2.....	127
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi - 3.....	129
Türk - İslam Tarihi - 1.....	131
Türk - İslam Tarihi - 2.....	133
Türk - İslam Tarihi - 3.....	135
Türkiye Tarihi - 1.....	137
Türkiye Tarihi - 2.....	139
Türkiye Tarihi - 3.....	141

Osmanlı Tarihi IXIII. Yüzyıldan XX. Yüzyıl ve Başlarına Kadar Yaşanan Siyasal, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Gelişmeler

Osmanlı Kuruluş Dönemi (Beylikten Devlete).....	143
Osmanlı Yükselme Dönemi (Dünya Gücü: Osmanlı Devleti).....	145
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - 1.....	147
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - 2.....	149
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - 3.....	151
Osmanlı Kültür ve Medeniyeti - 4.....	153
Osmanlı Duraklama Dönemi Siyasi Tarihi (Arayış Yılları).....	155
Osmanlı Gerileme Dönemi Siyasi Tarihi (XVIII. Yüzyılda Osmanlı).....	157
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 1.....	159
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 2.....	161
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 3.....	163
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 4.....	165
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 5.....	167
Osmanlı Yenileşme ve Demokratikleşme Hareketleri - 6.....	169
Avrupa Tarihi.....	171
XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - 1.....	173
XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - 2.....	175
I. Dünya Savaşı - 1.....	177
I. Dünya Savaşı - 2.....	179
Mondros Ateşkes Anlaşması ve Cemiyetler.....	181
Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi (Genelgeler - Kongreler) - 1.....	183
Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi (Genelgeler - Kongreler) - 2.....	185
Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi (Genelgeler - Kongreler) - 3.....	187
Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi (Genelgeler - Kongreler) - 4.....	189
I. TBMM Dönemi - 1.....	191
I. TBMM Dönemi - 2.....	194
Kurtuluş Savaşı (Muharebeler - Antlaşmalar) Dönemi - 1.....	197
Kurtuluş Savaşı (Muharebeler - Antlaşmalar) Dönemi - 2.....	199

İÇİNDEKİLER

Kurtuluş Savaşı (Muharebeler - Antlaşmalar) Dönemi - 3.....	201
Kurtuluş Savaşı (Muharebeler - Antlaşmalar) Dönemi - 4.....	203
Atatürk İnkılapları - 1	205
Atatürk İnkılapları - 2	207
Atatürk İnkılapları - 3	209
Atatürk İnkılapları - 4	211
Atatürk İnkılapları - 5	213
Atatürk İnkılapları - 6	215
Atatürk İlkeleri - 1.....	217
Atatürk İlkeleri - 2.....	220
Atatürk İlkeleri - 3.....	222
Atatürk İlkeleri - 4.....	224
Türk Dış Politikası ve II. Dünya Savaşı - 1.....	226
Türk Dış Politikası ve II. Dünya Savaşı - 2.....	228
Türk Dış Politikası ve II. Dünya Savaşı - 3.....	230
XX. Yüzyılın Başlarında Dünya.....	232
Soğuk Savaş Dönemi	234
Yumuşama Dönemi	236
Küreselleşen Dünya	238
Karma Test - 1	240
Karma Test - 2.....	242
Karma Test - 3.....	244
Karma Test - 4.....	246
Karma Test - 5.....	248
Karma Test - 6.....	250
Karma Test - 7.....	252
Karma Test - 8.....	254

İÇİNDEKİLER

COĞRAFYA

Türkiye'nin Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konumu - 1.....	256
Türkiye'nin Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konumu - 2.....	258
Türkiye'nin Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konumu - 3.....	261
Türkiye'nin Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konumu - 4.....	264
Türkiye'de Dağlar.....	266
Türkiye'nin Ovaları ve Platoları	268
Türkiye'nin Akarsuları ve Akarsularının Genel Özellikleri - 1	270
Türkiye'nin Akarsuları ve Akarsularının Genel Özellikleri - 2	272
Türkiye'nin Diğer Yer Şekilleri (Rüzgârlar, Buzullar, Karstik Yer Şekilleri ve Kıyı Tipleri)	274
Türkiye'nin Yer Altı Kaynakları, Barajlar, Göller ve Denizleri - 1.....	276
Türkiye'nin Yer Altı Kaynakları, Barajlar, Göller ve Denizleri - 2.....	278
Türkiye'de Erozyon, Heyelan ve Toprak - 1	280
Türkiye'de Erozyon, Heyelan ve Toprak - 2.....	282
Türkiye'de Yer Şekilleri - Tarama 1.....	284
Türkiye'de Yer Şekilleri - Tarama 2.....	286
Türkiye'de Yer Şekilleri - Tarama 3.....	289
Türkiye'de İklim Elemanları (Sıcaklık, Rüzgâr ve Yağış).....	292
Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü - 1	294
Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü - 2.....	297
Türkiye'nin İklim ve Bitki Örtüsü - Tarama 1	299
Türkiye'nin İklim ve Bitki Örtüsü - Tarama 2.....	302
Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası Karma - 1	305
Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası Karma - 2.....	307
Türkiye'de Nüfus Özellikleri ve Nüfusun Dağılışı	309
Türkiye'de Şehirler, Göçler ve Yerleşme	311
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme - Tarama 1	314
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme - Tarama 2.....	316
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme - Tarama 3.....	319
Türkiye'de Tarım	322
Türkiye'de Tarım ve Hayvancılık.....	324
Tarım ve Hayvancılık - Tarama 1	326
Tarım ve Hayvancılık - Tarama 2.....	329
Türkiye'de Sanayi, Ticaret ve Ormancılık.....	332
Türkiye'de Madenler ve Enerji Kaynakları.....	334

İÇİNDEKİLER

Türkiye'de Turizm ve Ulaşım	336
Ekonomik Coğrafya - Tarama 1	338
Ekonomik Coğrafya - Tarama 2	340
Türkiye'nin Kıyı Bölgeleri - Tarama 1	343
Türkiye'nin Kıyı Bölgeleri - Tarama 2	346
Türkiye'nin İç Bölgeleri - Tarama	349
Grafik ve Tablo Yorumu	352
Genel Tarama Testi - 1	354
Genel Tarama Testi - 2	358
Deneme - 1	362
Deneme - 2	365
Deneme - 3	367
Deneme - 4	370
Deneme - 5	373
Deneme - 6	375

İÇİNDEKİLER

MEVZUAT

1982 Anayasası ve Temel İlkeleri - 1	378
1982 Anayasası ve Temel İlkeleri - 2	380
Temel Hak ve Hürriyetler	382
Yasama - 1	384
Yasama - 2	386
Yasama - 3	388
Yürütme - 1	390
Yürütme - 2	392
Yürütme - 3	394
Yürütme - 4	396
Yargı - 1	398
Yargı - 2	400
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu - 1	402
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu - 2	405
1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu - 3	408
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu - 1	411
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu - 2	413
222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu - 3	416
7528 Sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu - 1	419
7528 Sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu - 2	423
7528 Sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu - 3	428
7528 Sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu - 4	433

SÖZEL YETENEK

Sözcükte Anlam - I

1. Divan şiiiri; amacı düşündürmek olmayan, duyguları araç diye kullanan, gerçeğe yüz çevirmiş, sözcüklerle yapılan bir oyundur. Bakarsınız bir ozan, bir gazelin ilk beytinde söylediğinin karşısını söyleyiverir ikinci beytinde.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) I. söz, terimdir.
B) II. söz, gerçek anlamda kullanılmıştır.
C) III. söz, soyut anlamlıdır.
D) IV. söz, deyimdir.
E) V. söz, nicel anlamlıdır.

2.

- I. Sanırım bu sene satışlar beklediğimiz gibi iyi gitmiyor.
II. Konuşmalardan anladığım kadarıyla yanlış kitaplar okuyoruz.
III. Daha önce onlarla tam üç kez görüştüm.
IV. Öyle tahmin ediyorum ki bunlar akşama ancak gelir.
V. Yalnızca ve yalnızca iki kişi kalmıştık koca sınıftan.

Yukarıda altı çizili sözlerden hangi ikisi birbirleriyle yakın anlamlıdır?

- A) I. ve II.   B) I. ve IV.   C) II. ve III.
D) III. ve V.   E) IV. ve V.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcükler anlamca birbirine en yakındır?**

- A) Yalnız yaşayan adam, sadece fener ışığının aydınlattığı karanlık gecelerde, şarkı söyleyerek korukunu yenmeye çalışırdı.
B) Resme biraz daha yaklaşıp şekillerin neye benzediğini anlamaya çalıştı.
C) Genç, garip davranışları ve sıra dışı düşünceleriyle dikkatleri üzerine çekmişti.
D) Çay içme zamanı gelmişti, bir ara gidip ocağı yaktı.
E) Eski albümde sakladığı küçük fotoğraf, bulunduğu yerden yırtılarak çıkarılmıştı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamıyla kullanılmamıştır?**

- A) Badem ağaçlarının gölgelendiği bu yolda uzun süre yürümüşük.
B) Gözlerinden süzülen yaşları çevresindekilere göstermeden silmeye çalıştı.
C) Tam uyumaya başlamıştı ki ani bir hareketle şoför frene bastı.
D) Odanın içine yansıyan ışık kanepede uyuyanları bir hayli rahatsız etmişti.
E) Ezilmişliğine aldırmadan gömleğinin yakasını düzeltti ve patronun odasına girdi.

5. Bir düşünce akımının kaynaklarını tüm imkânlarıyla saptamak, hele bu saptamanın doğruluğu üzerinde herkesin birleşmesini sağlamak olanaksız değilse de zor iştir.

"Kaynak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde, bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Tezini bu kaynaklarla oluşturman olanaksız.
B) Gezegemimizin ışık kaynağı Güneş'tir.
C) Kaynağını iyi bilmediğin düşüncelerden vazgeç!
D) Yer altı kaynaklarımızı değerlendirmeyi henüz öğrenemedik.
E) Ülkemizin kaynakları her geçen gün artıyor.

6. **Aşağıdakilerin hangisinde "gibi" sözcüğü cümleye zaman anlamı katmıştır?**

- A) Çıkış zilini duyduğu gibi kendini, kalabalık ve bu naltıcı sınıftan dışarı attı.
B) Başarılı olmak için o da kardeşi gibi düzenli çalışıyordu.
C) Onun kitabını okurken birçok okuyucu gibi ben de büyük zevk aldım.
D) Sizin de bildiğiniz gibi bu konudaki araştırmalar daha tamamlanmadı.
E) Her öğrencisiyle çocuğuymuş gibi ilgilenerek sınıfta sıcak bir hava yaratmayı biliyordu.

SÖZEL YETENEK

Sözükte Anlam - I

7. Sanat dünyasının üyeleri olarak sizlere düşen en önemli görevlerden biri, toplumsal sorunlara dikkat çekmektir; bu nedenle yaptıklarınızda topluma her hâl-de bir çözüm yolu göstermelisiniz.

Bu cümlede geçen altı çizili sözü anlamca karşılayacak kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Biraz tedirgin görünüyordu, muhtemelen sorumluluğu altında olan işte bir problem var.
B) İnsanlar genellikle bazı davranışlarının bilinçli bir sebebe dayanmadığının farkında olmaz.
C) Özellikle ergenlik çağındaki çocuklarda sıklıkla kimlik kargaşasına rast gelinir.
D) Hiç hesapta yokken ortaya çıkan yardım kolisinin ardındaki kişilerden biri de kesinlikle o idi.
E) Bu etkinlikte, dünyanın birçok bölgesinde gelişmiş yapılaşma sorununa dikkat çekildi.

8. Bilim yan tutmaz, deriz. Öyle olması gerekir. Fakat doğa bilimleri dışında bilim adamlarının yansız davrandıklarını söyleyemeyiz. Yalnız, onların dilini biraz ağdalı bulduğumuzu saklamayacağız. Her bilim adamı, kültür ve uygarlık söz konusu olunca kendi ulusunu önde görmek ve göstermek eğilimindedir.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin yerine sırasıyla aşağıdaki sözcüklerden hangileri getirilebilir?

- A) tutucudur – ölçülü
B) tarafsızdır – kararsız
C) özgündür – dikkatsiz
D) nesnelidir – karmaşık
E) mesafelidir – mantıksız

9. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt anlamlı sözcükler kullanılmıştır?**

- A) Dalgın ve isteksiz, tablalarda balıklar Aşlamaklı bir hâli var istiridyelerin
B) Bir yerdeyiz uzaklara en yakın olduğumuz Sonsuzluğun kanımıza yürüdüğü o yerde
C) Sabahları ayaklarım zor taşıyor beni Sürüklenen bir çuval gibiyim caddede
D) Şimdi bütün umutlarım, hayallerim Sararmış ve kurumuş birer yaprak
E) Soğuk sularından içtim, serinledim Çağlayan bir nehrin sesini dinledim

10. Bir süre sonra kontrollere günaşırı gitmeye başladı.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Her gün aynı şeyleri iştikten çok sıkılmıştı.
B) Bu sokağı sevdiği için sık sık buradan geçirdi.
C) Ahmet, annesini görmeye iki günde bir gidiyordu.
D) Hiçbir zaman onun sevgisinden şüphelenmedim.
E) Kazandığı paraları yatırım amacıyla kullanacaktı.

11. “Tut-” sözcüğü, **aşağıdakilerin hangisinde** “uygun gelmek, çalışmamak” anlamında kullanılmıştır?

- A) Çalışmak, her yaşta insanı canlı tutar.
B) Büyükçe bir ev tutup bütün aile oraya taşındılar.
C) Kar sabaha kadar bu hızla yağarsa tutar.
D) Tuttuğu takım yenilince babam çok üzüldü.
E) Mahkemedeki tanıkların sözleri birbirini tutuyordu.

12. “Karanlık” sözcüğü **aşağıdakilerin hangisinde mecaz anlamıyla kullanılmıştır?**

- A) Karanlık bir geçmişle ne iş yapabiliirdi ki?
B) Ortalık ne kadar da karanlık, hiçbir şey görünmüyor.
C) Karanlıkta, pencerenin altından geçen askerler olurdu.
D) Karanlık çökmeye başlayınca şehirde yaşam durdu.
E) Pencereden vuran ışık, odanın içindeki karanlığı dağıtana dek pencere açık kaldı.

13. **Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamıyla kullanılmıştır?**

- A) Onun gibi bir adam böyle çığ bir hareket yapmalıydı.
B) Fazla eşyalarını, acele acele valize doldurdu.
C) En sevdiği ve şifalı saydığı meyve ekşi elma idi.
D) Bu ağır çantanın içinde ne olduğunu kimse bilmiyor.
E) Koşarak basamaklara yaklaştı, merdiveni bir so-lukta çıktı.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
E	B	C	E	C	A	D	D	B	C	E	A	A

2025

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB-AGS ÖABT

TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ KONU ANLATIMLI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyesi

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. AŞ'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS ÖABT Türkçe Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6287-75-4

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Sevgili Öğretmen Adayları,

Elinizdeki kitap, MEB-AGS ÖABT Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli öğretmen adaylarımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, çıkmış sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

MEB-AGS ÖABT Türkçe Öğretmenliği Alan Bilgisi testi kapsamında gelen sorular incelendiğinde, Türkçe Dersi Öğretim Programları'nın her birinin harmanlanmasıyla oluşturulduğu ve dolayısıyla öğretmen adaylarının bütün programlara olabildiğince hâkim olması gerektiği gözlenmektedir. Kitabımızda tüm programların gereken bilgilerine ve karşılaştırmalarına yer verilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivoasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

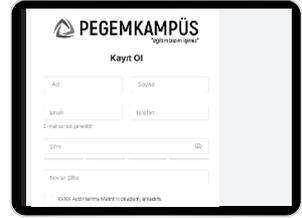
Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

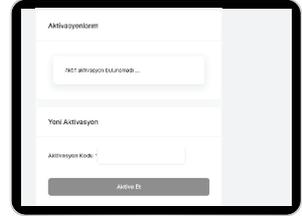

2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

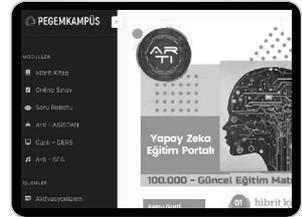

Yırtmayınız
Kazıyınız

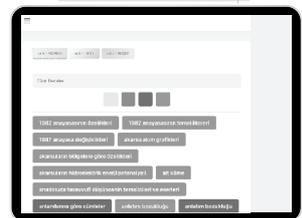
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: ANLAMA VE ANLATMA
TEKNİKLERİ

I. Dinleme Eğitimi.....	1
A. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler	6
B. Dinlemenin Önemi	7
C. Dinleme Türleri	9
D. Dinleme Becerisinin Türkçe Öğretim Programlarındaki Yeri	10
E. Dinlenecek / İzlenecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler.....	16
F. Öğretim Programlarında Dinleme Tür, Yöntem ve Teknikleri.....	17
G. Dinleme Kusurları	21
H. Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	22
Çözümlü Test - I.....	24
Çözümler	27
Çözümlü Test - II.....	29
Çözümler	32
II. Konuşma Eğitimi	34
A. Konuşma Tür, Yöntem ve Teknikleri	38
B. Drama-Yaratıcı Drama	40
C. Konuşma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	48
D. Sesle İlgili Kavramlar	50
E. Konuşma Bozuklukları	57
Çözümlü Test - I.....	64
Çözümler	67
Çözümlü Test - II.....	69
Çözümler	72
III. Okuma Eğitimi	73
A. Metin Yapısı ve Okuduğunu Anlama.....	73
B. Metin Türleri.....	75
C. Okuma ve Bilişsel Farkındalık Stratejileri.....	84
D. Okuma Teori ve Modelleri	90
E. Okuma Yöntem ve Teknikleri	95
Çözümlü Test - I.....	114
Çözümler	117
Çözümlü Test - II.....	118
Çözümler	121
IV. Yazma Eğitimi	123
A. Yazma Eğitiminin Amaçları	124
B. Yazma Becerisini Geliştirmede Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler.....	130
C. Yazmanın Psikolojik ve Sosyolojik Açından Önemi	134
D. Yazılı Anlatımın Aşamaları.....	134
E. Yazılı Anlatım Unsurları.....	142
F. Metinsellik Ölçütleri.....	150
G. Yazma Eğitiminin Sorunları.....	153
H. Yazma Eğitiminde Ölçme Değerlendirme	154

Çözümlü Test - I.....	159
Çözümler	162
Çözümlü Test - II.....	163
Çözümler	167

2. BÖLÜM: ESKİ TÜRK DİLİ

I. Dillerin Sınıflandırılması ve Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri.....	169
A. Yapı Bakımından Dünya Dilleri	169
B. Köken Bakımından Dünya Dilleri	171
C. Altay Dilleri Teorisi.....	171
D. Türk Dilinin Tarihî Dönemleri.....	172
Çözümlü Test.....	179
Çözümler	182

3. BÖLÜM: YENİ TÜRK DİLİ

I. Ses Bilgisi (Fonetik)	183
A. Ünlüler (Vokaller)	183
B. Ünsüzler (Konsonant)	184
C. Türkçenin Ses Özellikleri	187
D. Seslerin Birleşmesi	187
E. Ses Olayları.....	189
Çözümlü Test.....	196
Çözümler	199
II. Biçim Bilgisi	201
A. Kök ve Özellikleri	201
B. Ekler ve Özellikleri	202
Yapım Ekleri.....	202
Çekim (İşletme) Ekleri.....	203
C. Yapıları Bakımından Kelimeler.....	206
Basit Kelime.....	206
Türemiş Kelime.....	206
Birleşik Kelime	206
Çözümlü Test.....	209
Çözümler	212
III. Fiiller	214
A. Anlamına Göre Fiiller	214
B. Fiillerin Çekimlenmesi	214
C. Ek-Fiil	214
D. Yapısına Göre Fiiller	216
E. Fiilimsiler	217
F. Fiillerde Çatı.....	219
Çözümlü Test.....	223
Çözümler	226
IV. İsimler	228
A. Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler	228
B. Varlıkların Niteliklerine Göre İsimler	228

C. Varlıkların Niceliklerine (Sayılarına)	
Göre İsimler	229
D. Yapısına Göre İsimler	229
E. İsimlerin Çekimlenmesi	229
F. İsim Tamlaması	229
Çözümlü Test	233
Çözümler	236
V. Yardımcı Sözcük Türleri	238
A. Zamirler (Adıllar)	238
B. Sıfatlar	240
C. Zarflar	242
D. Yardımcı Sözcük Türleriyle İlgili Uyarılar	243
Çözümlü Test	244
Çözümler	247
VI. Görevli Sözcükler	248
A. Edatlar	248
B. Bağlaçlar	249
C. Ünlemler	249
Çözümlü Test	251
Çözümler	254
VII. Söz Öbekleri (Kelime Grupları)	255
A. Tekrar Grupları (İkilemeler)	255
B. Bağlama Grupları	255
C. Sıfat Tamlaması Grupları	255
D. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu	255
E. Birleşik İsim Grupları	256
F. Birleşik Fiil Grupları	256
G. Ünvan Grupları	256
H. Ünlem Grupları	256
İ. Sayı Grupları	256
J. Edat Grupları	256
K. Fiilimsi Grupları	256
L. Kısaltma Grupları	257
M. İsnat Grupları	257
N. İlgı Grubu (Genitif Grubu)	257
O. Yönelme Grubu (Datif Grubu)	257
P. Bulunma Grubu (Lokatif Grubu)	257
R. Ayrılma Grubu (Ablatif Grubu)	257
S. Vasıta Grubu	257
Çözümlü Test	260
Çözümler	262
VIII. Cümle Öğeleri	264
A. Yüklem	264
B. Özne	265
C. Yardımcı Öğeler (Tümleçler)	265
Nesne (Düz Tümleç)	265
Dolaylı Tümleç	265
Zarf Tümleci	266
Edat Tümleci	266

IX. Cümle Türleri	267
A. Yüklem Yerine Göre Cümleler	267
B. Yüklem Türüne Göre Cümleler	267
C. Anlamına Göre Cümleler	268
D. Yapısına Göre Cümleler	269
Çözümlü Test	272
Çözümler	275
Karma Test - I	277
Çözümler	280
Karma Test - II	284
Çözümler	287
Karma Test - III	289
Çözümler	292
Karma Test - IV	294
Çözümler	297

4. BÖLÜM: DİLBİLİM

Dil Bilimi	299
Dil Bilgisi ve Bilimi	299
A. Dil İncelemeleri Tarihçesi	300
B. Dil Bilim Kuramları	306
C. Göstergibilim ve Kuramları	336
D. Edimbilim ve Sözceleme Kuramları	345
E. Ses ve Dil Bilim	349
F. Biçim ve Dil Bilim	351
G. Cümle ve Dil Bilim	354
H. Anlam ve Dil Bilim	357
I. Dil Bilim Dalları	363
Çözümlü Test - I	370
Çözümler	373
Çözümlü Test - II	375
Çözümler	378

5. BÖLÜM: TÜRK HALK EDEBİYATI

I. Halk Bilimi	380
A. Halk Edebiyatı ve Araştırma Yöntemleri	380
B. Halk Bilimi Yöntem ve Kuramları	380
C. Halk Bilimi Alanında Çalışmış Önemli Araştırmacılar	386
D. Halk Edebiyatının Yazılı Kaynakları	388
II. İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı	391
A. Sözlü Türk Edebiyatı (... -VIII. yy.)	391
B. Yazılı Türk Edebiyatı (VIII. yy. - X. yy.)	393
Çözümlü Test	394
Çözümler	397

III. İslam Kültürü Etkisindeki Türk Halk Edebiyatı ..398

Halk Şiirinde Tür ve Şekil	398
Redif ve Kafiye (Uyak) Türleri.....	398
Halk Şiirinde Tema, Dil ve Üslup	399
Halk Şiirinde Kullanılan Heceli Nazım Şekilleri.....	399
Halk Şiirinde Kullanılan Aruzlu Nazım Şekilleri	403
Çözümlü Test.....	405
Çözümler	408
A. Anonim Halk Edebiyatı.....	409
Anonim Halk Edebiyatı Söylemelik Türleri.....	409
Mâni	409
Türkü.....	410
Ağıt.....	411
Ninni.....	411
Anonim Halk Edebiyatı Konuşmalık Türleri	412
Tekerleme	412
Bilmece	413
Atasözleri	413
Deyimler.....	414
Alkışlar ve Kargışlar	414
Anonim Halk Edebiyatında Seyirlik Türler (Geleneksel Türk Tiyatrosu)	414
Karagöz Oyunu.....	414
Orta Oyunu	415
Meddah.....	416
Kukla Oyunu	416
Köy Seyirlik Oyunları	417
Anonim Halk Edebiyatı Anlatmalık Türleri	418
Destan Kitapları / Nameler, Tekke-Tasavvuf Kaynaklı Eserler.....	418
Efsane.....	419
Destan (Epik Destan).....	420
Mit.....	422
Halk Hikâyesi	427
Kahramanlık Hikâyeleri.....	429
Sevda Konulu Hikâyeler	430
Masal	434
Fıkra.....	437
Çözümlü Test.....	440
Çözümler	443

B. Âşık Edebiyatı.....	444
Çözümlü Test.....	451
Çözümler	454
C. Tekke - Tasavvuf (Dinî - Tasavvufî Türk Edebiyatı) Edebiyatı.....	455
Tekke Edebiyatı Nazım Türleri.....	455
Anadolu Dışında Dinî - Tasavvufî Türk Edebiyatı.....	456
Anadolu'da Dinî - Tasavvufî Türk Edebiyatı	457
Çözümlü Test.....	463
Çözümler	466

6. BÖLÜM: ESKİ TÜRK EDEBİYATI

I. Eski Türk Edebiyatının Tanımı, Estetik Anlayışı ve Kaynakları	467
A. Eski Türk Edebiyatının Çerçevesi ve Tanımı	467
B. Eski Türk Edebiyatında Adlandırma Sorunu.....	467
C. Eski Türk Edebiyatında Şiirin Dönemleri.....	467
D. Eski Türk Edebiyatında Şiir Kitapları.....	468
E. Dîvân Şiirinin Geleneksel Özellikleri	469
F. Dîvân Şiirinde Biçim ve Âhenk.....	470
G. Dîvân Şiirinde Muhteva (İçerik).....	470
II. Eski Türk Edebiyatında Biçim, Vezin ve Söz Sanatları	498
A. Dîvân Şiirinde Nazım Biçimleri.....	498
Beyitlerden Oluşan Nazım Biçimleri	499
Tek Dörtlükten Oluşan Nazım Biçimleri	507
Bentlerden Oluşan Nazım Biçimleri (Musammatlar).....	508
B. Dîvân Şiirinde Nazım Türleri.....	515
C. Dîvân Şiiriyle İlgili Bazı Kavramlar	516
D. Aruz Vezni.....	519
E. Edebî Sanatlar (Söz Sanatları)	526
Çözümlü Test - I.....	547
Çözümler	550
Çözümlü Test - II.....	551
Çözümler	554
Çözümlü Test - III.....	556
Çözümler	559
III. Dîvân Edebiyatının Tarihsel Gelişimi.....	561
A. XIII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	561
B. XIV. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	564

C. XV. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	570
D. XVI. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	581
E. XVII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	593
F. XVIII. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	601
G. XIX. Yüzyılda Dîvân Edebiyatı	608
IV. Dîvân Edebiyatında Nesir	613
A. Dîvân Nesrinin Türleri	613
B. Dîvân Nesrinin Tarihsel Gelişimi	619
C. Şair Tezkireleri	628
Çözümlü Test	648
Çözümler	651
7. BÖLÜM: EDEBİYAT AKIMLARI VE YENİ TÜRK EDEBİYATI	
I. Batı Edebiyatı Akımları	652
Çözümlü Test - I	663
Çözümler	666
II. Antik Yunan Edebiyatı	667
Latin (Roma) Edebiyatı	668
İtalyan Edebiyatı	669
Fransız Edebiyatı	670
İngiliz Edebiyatı	676
Rus Edebiyatı	677
Alman Edebiyatı	680
Amerikan Edebiyatı	682
Dünya Edebiyatının Diğer Önemli Sanatçıları	683
Batı Edebiyatı Roman Özetleri	684
Çözümlü Test - I	686
Çözümler	689
Çözümlü Test - II	690
Çözümler	693
Çözümlü Test - III	694
Çözümler	698
III. Yenileşme Dönemi	701
A. Yeni Türk Edebiyatında Dönemler	701
B. Yeni Türk Edebiyatında Tür, Şekil, Tema ve Ahenk Unsurları	705
Çözümlü Test	724
Çözümler	726

IV. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı	727
A. Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri (I. Dönem)	730
B. Tanzimat Sanatçıları (I. Dönem)	732
İbrahim Şinasi	732
Ziya Paşa	732
Namık Kemal	733
Şemsettin Sami	734
Ahmet Mithat Efendi	735
Ahmet Vefik Paşa	736
Beşir Fuat	736
C. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı (II. Dönem)	737
D. Tanzimat Sanatçıları (II. Dönem)	737
Recaizade Mahmut Ekrem	737
Abdülhak Hamit Tarhan	738
Samipaşazade Sezai	739
Muallim Nâci	739
Nabizade Nazım	740
Mizancı Murat Bey	740
E. Ara Nesil Yazarları	740
Fatma Aliye Hanım	740
Çözümlü Test	742
Çözümler	745
V. Servetifünun (Edebiyatıcedide) Dönemi Edebiyatı	746
A. Servetifünun Edebiyatının Genel Özellikleri	746
B. Servetifünun Dönemi Sanatçıları	748
Tevfik Fikret	748
Cenap Şahabettin	748
Ali Ekrem	749
Hüseyin Sîret	749
Süleyman Nazif	749
Faik Ali	749
Celal Sahir	749
Halit Ziya Uşaklıgil	750
Mehmet Rauf	751
Hüseyin Cahit Yalçın	751
Ahmet Şuayp	751

C. Servetifünun Dönemi'nde Bağımsız Sanatçılar....753	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı.....791
Hüseyin Rahmi Gürpınar 753	I. Cumhuriyet Dönemi'nde Şiir 793
Ahmet Rasim 753	A. Millî Edebiyat Akımına Bağlı Şiir 794
Şair Nigar Hanım 754	B. Beş Hececiler 797
Selanikli Fazlı Necip 754	C. Saf (Öz) Şiir Anlayışı.....800
Çözümlü Test.....755	D. Yedi Meşaleciler 802
Çözümler 758	E. Toplumcu Gerçekçi Şiir.....803
VI. II. Meşrutiyet Dönemi Edebiyatı.....759	F. Garip (I. Yeni).....805
A. Fecriâtî Topluluğu.....760	G. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şairler (Bağımsızlar) 808
Ahmet Haşim 761	H. Maviciler 811
Emin Bülent Serdaroğlu.....762	I. Hisarcılar.....811
Fazıl Ahmet Aykaç.....762	J. İkinci Yeni.....813
Tahsin Nahit.....762	K. 1960-1980 Arası Toplumcu Gerçekçi Şiir.....816
B. Nesl-i Âtî (Nâyîler).....762	L. Yeni İslamcı Şiir 818
C. Millî Edebiyat Dönemi 763	M. 1980 Sonrası Türk Şiiri 820
D. Millî Edebiyat Dönemi Sanatçıları 765	II. Cumhuriyet Dönemi'nde Roman - Hikâye (Anlatmaya Bağlı Metinler) 823
Ömer Seyfettin.....765	A. Bireyin İç Dünyasına Yönelen Roman - Hikâye 824
Ali Canip Yöntem.....765	B. Bağımsızlar 826
Ziya Gökalp.....766	C. Toplumcu Gerçekçi Roman - Hikâye.....829
Mehmet Emin Yurdakul.....766	D. Postmodern (Soyut/Modernizmi Esas Alan) Roman - Hikâye 833
Ahmet Hikmet Müftüoğlu 766	E. Yeni Gelenekçi Roman.....838
Mehmet Fuat Köprülü 767	F. Cumhuriyet Dönemi'ndeki Bazı Eserler 840
Rıza Tevfik Bölükbaşı 767	III. Cumhuriyet Dönemi Öğretici Metinler 847
Halide Edip Adıvar 767	IV. Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro 850
Yakup Kadri Karaosmanoğlu 768	Çözümlü Test - I.....854
Reşat Nuri Güntekin 768	Çözümler 857
Refik Halit Karay 769	Çözümlü Test - II.....858
Aka Gündüz.....770	Çözümler 861
E. Millî Edebiyat Yıllarında Bağımsız İsimler 770	Çözümlü Test - III.....862
Mehmet Âkif Ersoy.....770	Çözümler 866
Yahya Kemal Beyatlı.....771	Karma Test - I 868
Çözümlü Test - I.....774	Çözümler 871
Çözümler 777	Karma Test - II 873
Çözümlü Test - II.....778	Çözümler 876
Çözümler 781	Karma Test - III 877
Karma Test - I 782	Çözümler 880
Çözümler 786	
Karma Test - II 787	
Çözümler 790	

8. BÖLÜM: ÇOCUK EDEBİYATI

Çocuk Edebiyatı.....	881
A. Çocuk ve Çocuğun Gelişim Özellikleri	881
B. Gelişimin Temel İlkeleri	881
C. Çocuğun Gelişim Özellikleri	881
D. Çocuk Edebiyatının Tanımı	884
E. Çocuk Edebiyatının Niteliği	885
F. Çocuk Edebiyatının Hedefleri	885
G. Çocuk Edebiyatının Önemi	886
H. Çocuk Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler	887
I. Batı Ülkelerinde Çocuk Edebiyatının Tarihî Gelişimi	889
İ. Türkiye'de Çocuk Edebiyatının Gelişimi	890
J. Çocuk Edebiyatının Kaynakları.....	894
Çözümlü Test - I.....	911
Çözümler	914
Çözümlü Test - II.....	916
Çözümler	919

9. BÖLÜM: EDEBİYAT BİLGİ VE KURAMLARI

Edebiyat Bilgi ve Kuramları.....	921
---	------------

10. BÖLÜM: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihçesi.....	922
Yabancılara ve Türkçe Öğretiminde Esas Alınan İlkeler	923
Dil Öğrenme Stratejileri.....	924
Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri.....	927
Yabancı Dil Öğretim Teknikleri	932
Sevielere Göre Kazanım Listeleri.....	950
Çözümlü Test.....	967
Çözümler	969
Kaynakça.....	970

I. DİNLEME EĞİTİMİ

Dinleme, dilin anlama becerilerinden biridir. Sözlü iletişim sürecinde dil ve sesleri aracılığıyla kodlanan çeşitli sözcüklerin fiziksel olarak algılanması ve bunların zihinsel süreçlerden geçirilip anlamlandırılması biçiminde gerçekleşir. Dilin bir iletişim aracı da olduğu düşünüldüğünde hayli önemli bir beceri olan dinleme ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Bunlar:

- Dinleme, "sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme yeteneğidir".
- Dinleme, "konuşulan kelimelere dikkat etmek, seslerin yanı sıra onları anlamaktır".
- Dinleme, "konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir".

Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere dinleme, insanların iletişim becerilerinde oldukça önemli görevler üstlenen ve bir anlamlandırma süreci içeren aktif bir süreçtir. Ancak dinleme becerisini salt bir anlamlandırma süreci ya da anlama yetisi olarak sınırlanamamak gerekir çünkü günlük yaşamda insanlar çeşitli amaçlarla dinlemeler gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda Türkçe öğretimi gerçekleştirirken bireylerin günlük yaşamda kullanabilecekleri dil becerilerine hâkim olmaları ve nitelikli birer dil kullanıcıları olmaları amaçlanmalıdır.

Dinleme becerisinden söz edilirken mutlaka "işitme" kavramına değinmek gerekir. İşitme, fiziksel bir durumken dinleme, içine işitmeyi de alan aktif, zihinsel bir süreçtir. İşitme, kişinin iradesi dışında gerçekleşebilirken dinleme bir çaba gerektirir. Bu bağlamda her dinlemede bir işitmenin olduğu ancak her işitmede bir dinleme sürecinin olmayabileceği unutulmamalıdır. Okuma sadece yazılı harflere bakmak değildir, bu doğrultuda dinlemenin de sadece ses dalgalarını işitme süreci olarak değerlendirilmemesi gerekir.

Dinlemenin işitme ile farkının dışında bu dil becerisinin yanında "izleme" kavramına da dikkat çekmek gerekir. Çünkü bazı durumlarda (radyo dinleme, şarkı dinleme vb.) sadece dinleme varken bazı durumlarda (tiyatro, sinema vb.) dinlemenin yanında izleme de gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda Türkçe öğretim programlarında dinleme becerisi "izleme" kavramı ile bir arada ele alınmış ve bu doğrultuda çeşitli amaç ve kazanımlar belirlenmiştir.

Dinleme Süreci:

1. Duyum/algı (işitme)
2. Dikkat (odaklanma-dinleme)
3. Sesleri ayrıştırma (ilişki kurma/sınıflandırma)
4. Tanımlama (anlama/öğrenme)
5. Değerlendirme (Eleştirel düşünme/tepkide bulunma)
6. Kodlama (önemli bilgileri hafızada saklama)

Dinleme de diğer beceriler gibi öğrenilir ve öğretilir. Dinlemeyi öğrenmek, okumayı öğrenmek kadar önemlidir. Okumak gibi dinlemek de bilgi, beceri, alışkanlık gerektirmektedir. İnsanlar bilgi edinmek, uygun yanıt vermek, eleştirip değerlendirmek için en önemlisi nezaket ve demokratik tutumun gereği olarak başkalarını dinlemelidir.

ÖABT Çıkış Soru

Dinleme sürecindeki zihinsel etkinliklerin sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) işitme - anlama - ilişkilendirme - seçme - dikkat etme
- B) işitme - dikkat etme - ilişkilendirme - seçme - anlama
- C) işitme - anlama - seçme - dikkat etme - ilişkilendirme
- D) işitme - dikkat etme - seçme - ilişkilendirme - anlama
- E) işitme - anlama - seçme - ilişkilendirme - dikkat etme

Çözüm

Dinleme süreci, işitme-dikkat (odaklanma)-seçme-ilişki kurma-anlamadan oluşur. Dinleme sürecinin ilk aşaması sesleri ve konuşmaları işitmektir. İkinci aşamada sesler ve konuşmalara dikkat yoğunlaştırılır, ilgi duyulanlar ve gerekli görülenler seçilir. Seçilen bilgi ve düşünceler, çeşitli zihinsel işlemlerden (analiz etme) geçirilerek bireyin ön bilgileriyle ilişkilendirildikten sonra anlamlandırma gerçekleşir. En yakın çeldirici B seçeneği olarak görülmektedir ancak birey, dikkatini yoğunlaştırdıktan, seçtikten sonra ön bilgileriyle ilişkilendirir. İlişkilendirme daha üst düzey ve sonraki işlemdir.

Cevap D

İnsanlar, yeterli dinleme verimliliğine sahip değildir. Dinleme verimliliğinin artırılması için gerekli çabanın gösterilmesi gerekir. Dinlemenin doğuştan getirilen ve belirli bir eğitim gerektirmeyen bir beceri olarak ele alınması dinleme verimliliğini düşüren ana etmen olarak düşünülebilir.

Başarılı bir iletişim için gerekli olan "anlayabilmek için dinleme", kişinin rastlantılara bağlı olarak kendi kendini eğitmesine bırakılmaktadır. Kimi bireyler, dinleme becerisinde yeteneklerinin yardımıyla başarılı olurken kimilerinin iyi bir dinleyici olabilmek için bilinçli bir çaba harcaması ve yeni beceriler geliştirmesi gerekir. Bu da ancak sistemli bir eğitimle mümkün görünmektedir.

Dinleme eğitiminin temelleri okul öncesi dönemde başlar. Birey okul öncesine ait bütün bilgi, duygu ve düşünce evrenini dinleme yolu ile oluşturur. Bu dönemde kazanılan bilgilerin kalıcılığı ve etkililiği düşünüldüğünde dinlemenin insan hayatındaki önemi daha iyi kavranabilir. Bu

aşamada en önemli görev, aileye düşer. Ailede verilen eğitim, çocukların dinleme yeteneklerinin gelişmesini etkiler. Kendi konuşması dinlenmişse; masal dinlemeye, yönerge dinleyip iş yapmaya, soru sorup yanıt almaya alışkınsa, kendisine iyi davranılmışsa, çocuk okula dinlemeyi öğrenmiş olarak gelir. Evlerde anne, babalar; kreş, yuva ve anaokullarında öğretmenler, çocuklara dinleme alışkanlığı kazandırmaya çalışırlar. Ancak okul öncesi dönemde dinleme eylemi, kendiliğinden ve bilinçsiz bir şekilde gerçekleşir. Bu dönemde çocuk neyi, niçin, nasıl ve ne ölçüde dinlemesi gerektiğini bilemez. Bu kazanımların küçük yaşta bilinçli hâle getirilebilmesi verilen eğitime bağlıdır. Elbette verilecek bu eğitime, çocuğun o zamana kadar edindiği dinleme ve konuşma becerileri de dâhildir. Demirel bu noktayı “Okul öncesi dönemden başlayarak istekli, amaçlı, planlı, eleştirel dinleyiciler yetiştirmenin yolları aranmalı böylece aydın birey olma özelliklerinden biri yerine getirilmelidir.” ifadesiyle vurgulamaktadır. Böylelikle dinlemenin, erken yaşlarda bilinçli bir eğitime tabi tutulması gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

ÖABT Çıkış Soru

Konuşmanın konusunu, ana ve yardımcı düşüncelerini bulma, konuşmacının hareket ettiği noktaları belirleme, amacını yorumlama, bilgileri sıralama, sınıflama, düzenleme, ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurma, dinlemenin hangi aşaması ile ilgilidir?

- A) Sözel anlama
- B) Zihinde yapılandırma
- C) Bilgiyi uygulama
- D) Zihinsel hazırlık
- E) Amaç belirleme

Çözüm

Dinlemenin işlem boyutu düşünüldüğünde işitme, anlama ve zihinde yapılandırma olarak üç boyuttan oluşur. Bu işlemler aşamalı olarak düz bir çizgi şeklinde değil iç içe geçmiş halkalar biçiminde yürütülmektedir. Birey dinleme sırasında bir taraftan işitmeyi sürdürmekte, bir taraftan da işittiklerini anlamakta ve zihinde yapılandırmaktadır. Konuşmanın konusunu, ana ve yardımcı düşüncelerini bulma, konuşmacının hareket ettiği noktaları belirleme, amacını yorumlama, bilgileri sıralama, sınıflama, düzenleme, ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurma işlemlerinin yapıldığı işlemsel boyut zihinde yapılandırmadır.

Cevap B

Küçük yaşlardan itibaren çocuğun dinleme becerisinin gelişmesi başlıca şu aşamalardan oluşmaktadır:

- ✓ Çocuk özellikle kendisine yapılan seslenmeler dışında bilinçli olarak dinleme becerisine sahip değildir. Sadece bazı belirgin sesleri dinler.
- ✓ Başlangıçta çocuk, dinlemek için dikkat kesildiği bir anda dışarıdan gelen ses, ışık, hareket vb. davranışlarla dinlemekten kolayca vazgeçer.
- ✓ Dinlerken kendi düşüncelerini ifade etmek konusunda sabırsızlanır. Söylenenlerden çok, kendisiyle ilgilenir.
- ✓ Dinledikleri ile kendi deneyimleri arasında çağrışım yoluyla ilgi kurar ve konuşmaya katılır.
- ✓ Bu aşamada çocuk, dinleme sürecinde soru ve yorumlarla aktif hâle gelir.
- ✓ Duygular, zihinsel faaliyetler ve önceki bilgiler de dinleme sırası ve sonrası uygulamalara katılır.

Genel anlamda günlük hayatta, özelde ise ders işleme süreci düşünüldüğünde en çok kullanılan beceri, dinlemedir. Birey, diğer becerilere harcadığı toplam zaman kadar bir süreyi dinlemeye ayırmaktadır. Okul döneminde öğrenciler, bilgilerin büyük bir kısmını dinleyerek öğrenir. Bu durum, eğitim öğretim faaliyetlerinde dinleme çalışmalarına gereken önemin verilmesi gerekliliğini tekrar vurgulamaktadır.

Çiftçi, öğrencilerin dinlemeye ayırdıkları zamana dikkat çekmekte ve öğrendiklerinin neredeyse %83'ünü dinleme yoluyla elde ettiklerini belirtmektedir. Temur çocuğun okula başladığında sınıf içindeki zamanının ortalama %60'ını dinlemekle geçirdiğini söylemektedir. Yangın ise Türkiye’de sınıf içerisinde bir ders saatinin %67’sinin sözlü davranışlara ayrıldığını, yapılan araştırmaların, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını 2,5 - 4 saat dinlediklerini gösterdiğini açıklamaktadır. Bu oranlara göre dinleme becerisi istenen düzeyde gelişmemiş bir öğrencinin, etkisiz bir öğrenim süreci yaşaması kaçınılmazdır. Bu nedenle yeterli düzeyde bir dinleme becerisine sahip olmak akademik başarı için de gereklidir.

İlkokul ve ortaokulda dinleme, ağırlıklı olarak sadece öğretmen veya başka bir yetişkinin konuşmasına dayandığı için öğrenci pasif bir konumda kalmakta, buna öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar da eklenince öğrenciler, öğretimden yeterince yararlanamamaktadır. Bireysel farklılıklar dikkate alındığında her öğrencinin dikkat düzeyi, birbirinden farklılık gösterecektir. Bunun için sınıf seviyelerine göre her öğrenciyi kapsayacak ortalama dikkat süreleri belirlenmelidir. Çünkü dinleme süresinin, dinlediğini anlama üzerindeki etkisi oldukça önemlidir. Dinleme süresiyle ilgili olarak öğretim programlarında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece 1998 yılında

hazırlanan ancak uygulanamayan taslak programda yaş gruplarına göre dinleme süreleri belirtilmiştir. Bu durum aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 1998 Taslak Programında Sınıf Seviyelerine Göre Dinleme Süreleri

Sınıf	Süre
1	3–5 dakika
2	5–8 dakika
3	8–10 dakika
4	10–15 dakika
5	15–20 dakika
6	20–25 dakika
7	25–30 dakika
8	30–35 dakika

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi birinci sınıfta 3–5 dakikayla sınırlı olan dinleme süresi her sınıfta artarak 30–35 dakikaya kadar çıkabilmektedir.

Göğüş ise süre dağılımından bahsederken sınıf seviyelerini kendi aralarında gruplandırmış aynı zamanda sınıf düzeylerine göre öğrencinin göstereceği dinleme davranışını da belirtmiştir:

Tablo 2: Sınıf Seviyelerine Göre Dinleme Süreleri ve Davranışları

Sınıf	Süre	Davranış
1–3	5–10 dakika	Dinlediği konunun en belirgin yanlarını kavrar.
4–5	20–30 dakika	Dinleme kurallarını öğrenir. Dinlediği üzerinde soru soracak bir temele sahip olur.
6–8	50–60 dakika	Neden-sonuç ilişkisini kavrar. Dinlediği konunun önemini anlar.

Yukarıdaki tabloya göre 1–3. sınıflarda öğrenci sadece dinleme davranışını sergilerken diğer sınıf düzeylerinde dinleme sürecine eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi zihinsel faaliyetler de katılır. Demirel, Göğüş'ün yaptığı tasnife katılmakla birlikte ortaokul öğrencisinin 40-50 dakika dinleyebileceğini belirtmektedir. Cemiloğlu da ortaokuldaki dinleme süresini 40–50 dakika olarak ifade etmektedir.

Kavcar vd. ise dinleme süresini ilkökul için vermekte, ortaokul öğrencilerinin dinleme süreleri hakkında herhangi bir bilgi sunmamaktadır. Sınıf düzeylerine göre verilen dinleme sürelerinde 1, 2 ve 3. sınıflar birlikte ele alınırken 4 ve 5. sınıflar ayrı düşünülmüştür. Birinci kademe için yapılan süre dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 3: İlkokul İçin Dinleme Süreleri

Sınıf	Süre
1–3	3–10 dakika
4	10–15 dakika
5	15–20 dakika

Tabloya bakıldığında yapılan tasnifin 1998 taslak programdaki süre dağılımıyla aynı olduğu görülmektedir. Belirtilen bu sürelerin hangi kıstaslara göre belirlendiği, öğrencilerin hangi özelliklerinin dikkate alındığı ne programda ne de sıralanan kaynaklarda belirtilmiştir.

Okullardaki dinleme eğitimi çalışmalarından fayda sağlanabilmesi için hazırbulunuşluk, dikkat ve öğretmen rolü gibi yerine getirilmesi gereken birtakım şartlar söz konusudur. Derse başlamadan önce öğrenciler, dinleme için motive edilmelidir. Bu, dinlemenin ön şartıdır. Dikkati dağınık bir öğrencinin dinlediğini anlaması mümkün gözükmemektedir. Aynı zamanda öğretmen, iyi bir dinleyici olarak öğrencilere model olmalıdır. Kantemir bu noktayı:

“Öğretmen ders içi ve ders dışı çalışmalarında resmî ve özel temaslarında öğrencilerine dinleme konusunda iyi bir örnek olamıyorsa yetiştirdiği çocuklarda istenilen dinleme zevk, alışkanlık ve becerisini kolayca yerleştiremez.”

ifadesi ile vurgulamaktadır. Çocuklar, dinleme gücü bakımından birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Öğrenim boyunca bu farkı en aza indirmek, özellikle dinleme gücü yetersiz düzeyde olan öğrencileri yeterli düzeye çıkarmak için her fırsattan yararlanılmalıdır. Bunun için sınıflarda diğer becerilere yönelik yapılan etkinliklerde de dinleme çalışmaları yer almalı ve öğrenciler dinleme konusunda sürekli aktif hâle getirilmelidir.

Dinleme eğitiminin faydalı olabilmesi, amaca ulaşabilmesi için uyulması gereken ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Dinleme eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanmalıdır.
- ✓ Dinleme eğitimi için okulun ve öğretim programının her türlü imkânından yararlanılmalıdır.
- ✓ Dinleme eğitiminin başarılı olabilmesi için öğretmenin de iyi bir dinleyici olması gerekir.
- ✓ Dinleme eğitimindeki başarı, kullanılan öğretim yöntemi ve tekniklerinin içeriğine bağlıdır.
- ✓ Dinleme eğitiminde modern ve güncel öğretim araçlarından yararlanılmalıdır.

Yukarıdaki ilkeler incelendiğinde dinleme eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanması gerektiğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu ilk ilke, dinleme eğitiminin ön koşulu olarak da düşünülebilir.

İkinci ilke programla ilgilidir. Yeni Türkçe öğretim programında öğrencilerin dinleme sürecine etkin olarak katılmaları ve dinleme sürecinde aktif rol almaları hedeflenmektedir. Öğrenci pasif bir dinleyici olursa dinleme önce seçerek dinlemeye ve en sonunda da anlatılanları önemsememeye dönüşür. Bu yüzden öğrenciler dinleme sürecinin bir parçası olmalı ve sürece aktif olarak katılmalıdır. Dinleme eğitiminde öğrencinin aktif hâle getirilebilmesi için öğretmen, öğrenciye rehber olmalıdır. Dinleme bütün okul etkinliklerini kapsadığı için bu eğitim sadece Türkçe öğretmenin görevi sayılamaz ancak bu beceriyi kazanma yollarının öğretilmesi ve uygulanması daha çok Türkçe öğretmenine düşen bir görevdir. Bu rehberlik sürecinde Türkçe öğretmeni, ders içinde ve ders dışında iyi bir dinleyici olmalıdır. Öğretmenlerin, baskıcı bir ortamda çocukları ses çıkarmadan dinleme etkinliğine katmaları dinleme sürecini etkisiz kılmakta, aynı zamanda öğrencilerin dinlemede olumsuz bir tutum sergilemelerine yol açmaktadır. Dinleme becerileri öğretilirken öğretmenlerin açık ve net yönergeler vermeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen, öğrenciye rehberlik ederken genel anlamda davranışlarına özel anlamda da dinleme davranışlarına dikkat etmek zorundadır.

Dinleme eğitiminde öğretmenin yönlendirmelerine muhtaç bir konu da yöntem ve teknik seçimidir. Dinleme becerisinin öğrencilere başarılı bir şekilde kazandırılması için öğretmenin dinleme becerisi ile ilgili var olan yöntem ve teknikleri bilmesi, sınıf seviyesi ile şartlarına göre uygun yöntem ve tekniği seçerek kullanması gerekmektedir.

Etkinliklerin yapıldığı bir dinleme süreci, öğrenmeyi kalıcı hâle getireceği gibi öğrencilerin dinlemeyi bir alışkanlığa dönüştürmelerine de yardım edecektir.

Dinleme becerisinin eğitimle ilgili etkinlikler uygulanmadan önce öğrencilere, dikkat etmeleri gereken noktalar ile bu hususların etkinliklerin doğru uygulanması ve etkinlikten beklenenlerin gerçekleşmesi açısından önemi hatırlatılmalıdır.

Dinleme etkinliklerinin uygulanması sırasında öğrencilerin dikkat etmeleri gerekenler şunlardır:

1. Dinleme etkinlikleri sırasında öğrenciler yalnızca dinlemelidirler. Dinleme sırasında işitemedikleri ya da anlayamadıkları hususlarla ilgili soru sormaları konusunda öğrenciler uyarılmalıdır.
2. Dinleme sırasında kimi nedenlerden dolayı dikkatten kaçan noktalar üzerinde fazla durmamaları, metnin geri kalanını dikkatle dinlemeleri gerektiği öğrencilere açıklanmalıdır.
3. Öğrencilere, etkinlik sırasında dinleme öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenin her ikazına uymaları gerektiği söylenmelidir.
4. Öğrencilere, dinleme sırasında önemli gördükleri kısımları not almaları gerektiği belirtilmelidir.

Okullarda verilen dinleme eğitimi genel anlamda metinler vasıtasıyla gerçekleşir. Yapılan uygulamaların kapsamı, metnin öğretmen tarafından okunması ya da görsel/ işitsel bir araçtan dinletilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamanın çeşitlendirilmesi için de birkaç iş tanımı bulunan cümle okunup dinletilerek öğrencilerin bunu tekrar etmeleri istenir. Yanlış bir ad, bilgi veya açıklama geçen bir yazıyı dinletip doğruların bulunması sağlanabilir. Yazarını ya da şairini bulmak için bir öykü, oyun, şiir dinletilebilir. Bu çalışmalardan faydalanabilmek için öğrencilerin belirli bir edebî birikime sahip olmaları gerektiği unutulmamalıdır. Dinleme metinlerinin seçiminde hedef kitlenin seviyesine ilgi ve isteklerine cevap verecek nitelikte metinler seçilmelidir. Bu bağlamda temaya uygun ve farklı türde metinler seçilebilir. Dinleme çalışmalarında kullanılacak metinlerin yapısına da dikkat edilmelidir. Dinleme metinleri; cümlelerinin uzunluğu, anlamı bilinmeyen kelimelerinin sayısı, mesajlarının açıklığı vb. unsurlar göz önünde bulundurularak seçilmeli, öğrenci seviyesi göz ardı edilmemelidir. Dinleme çalışmalarından ancak bu şekilde, beklenen verim elde edilebilir.

Dinleme süreci; dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere üç aşamadan oluşur.

NOT!

Dinleme, algılamanın önemli unsurlarından biridir. Dinleme deneyimleri ise algılamaya giden süreci pekiştirir. Algılama sürecinde deneyimin önemi şu şekilde açıklanabilir: Kişinin beyninde o an işittiği şeyle ilgili bir deneyim yoksa işitilen ses anlamlandırılmayacaktır. O sesin ne sesi olduğuyla ilgili tahminleri de o sese yakın seslerle ilgili deneyimlerinden hareketle oluşturulacaktır. Bu tahminler ise kişisel değerlendirmeden öteye geçemeyecektir. İşte bundan dolayı kişinin önceki yaşantıları ve deneyimleri algılamayı doğrudan etkilemektedir. Deneyimlerin hafızada depolanması şu şekilde gerçekleşir:

NOT!

- a. Dikkat
- b. Sesleri ayırıştırma
- c. Dinleme
- d. Dinlediğini hafızadaki bilgilerle karşılaştırarak tanıma
- e. Anlama (öğrenme)

Güneş, öğrencinin dinleme sürecini yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmış Türkçe öğretim programı ışığında şöyle ifade etmektedir:

"Yapılandırıcı yaklaşımla Türkçe öğretimine göre dinlemenin amacı sadece dil ve iletişim becerilerini geliştirmek değildir. Dinleme aynı zamanda öğrenme, anlama, sosyal ve zihinsel bağımsızlık vb. becerileri geliştirmek için yapılmaktadır. Dinleme becerilerini geliştirmek için zihinsel sü-

reçlere ağırlık verilmektedir. Bunun için önce dinlemeye hazırlık yapılmaktadır. Bu hazırlık büyük oranda zihinsel hazırlık olmaktadır. Ardından öğrenci ön bilgileri ışığında dinlediği bilgileri incelemekte, seçmekte, düzenlemekte ve önceki bilgileriyle ilişkilendirmektedir. Bu zihinsel işlemler sonucunda oluşturulan bilgiler zihinsel yapıda yeniden düzenlenmektedir. Düzenleme sürecinde hem bilgilerin hem de zihinsel yapının yeniden düzenlenmesi yapılmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere dinleme planlı bir süreci içermektedir. Etkili dinleme dinlemeye hazırlanmayı, dikkati konu üzerinde toplamayı ve dinleme amacının belirlenmiş olmasını gerektirir. Dinlemeye hazırlık, gerekli ön şartlardan biridir.”

Demirel, dinleme eğitiminde izlenecek sırayı; dinleme öncesi, sırası ve sonrası olmak üzere üç ana başlık altında ele almaktadır. Bu başlıklar altında yapılacakları şu şekilde sıralamaktadır:

Dinleme Öncesi

1. Tanıtma: Dinlenecek konu hakkında genel bilgi verilir.
2. Kestirme: Konu hakkında öğrencilerin tahminleri alınır. Dinlenecek metnin başlığı söylenerek içerik tahminlerinin sınırı daraltılır.
3. Yeni kelimelerin öğretimi: Dinlenecek metinde geçen yeni kelimeler ve gerekirse yeni cümle kalıpları öğretilir. Yeni öğrenilen kelimeler, bilinen cümle kalıplarıyla yeni öğrenilen cümle yapıları da bilinen kelimelerle verilir.
4. Amaçlı dinleme: Dinleme etkinliği amaçlı yapılmalıdır.

Dinleme Sırası

1. Öğretmen metni yüksek sesle okur.
2. Öğrencilerin, metni dinlerken farklı tonlama ve vurgulara dikkat etmesi sağlanır.
3. Öğrencilerden dinleme sonunda sorulacak sorulara cevap verebilmeleri için gerekli gördükleri yerleri not etmeleri istenir.

Dinleme Sonrası

1. Dinleme metniyle ilgili sorulara cevap verilir.
2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır.
3. Dinlenen metinle ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir.
4. Dinlenen metne uygun başlık önerilir.

Yine bazı araştırmacılar (Mastropieri, Scruggs, Robertson) dinleme aşamalarına çeşitli şekillerde ayırmışlardır.

Dinleme Öncesindeki Çalışmalar

Bu çalışmalar öğrencileri dinlemeye hazırlamayı amaçlar, bu hazırlığın hem fiziksel hem zihinsel boyutları vardır.

Fiziksel boyutlar:

1. Sınıfta sessizliğin sağlanması
2. Sınıftaki öğrencilerin sağlıklı olarak işitebileceği bir şekilde oturması, oturma planının buna göre ayarlanması
3. Sınıfın ne çok sıcak ne çok soğuk olması
4. Sınıf veya okul dışından gelebilecek seslere karşı önlem alınması

Bu fiziksel şartlar sağlandığında öğrencilerin işitmesi ve dolayısıyla rahat dinleyebilmesi sağlanmış olur.

Zihinsel boyutlar: Bu süreç motivasyon ve dikkat çekme şeklinde özetlenebilir. Öğrencilere konuyla ilgili sorular sorularak, resimler, fotoğraflar gösterilerek onların dinlemeye hazır hâle getirilmesidir. Böylelikle öğrencilerin dikkati çekilerek dinleme konusunda daha istekli hâle getireceklerdir.

Dinleme Sırasındaki Çalışmalar

Herhangi bir metin okunurken önemli görülen bölümler seçilir ve bunların altı çizilir ya da bu noktalar işaretlenir. Bir metni dinlerken önemli görülen hususların seçilerek bunların not edilmesi önemlidir. Burada öğrenciler, dinlediklerini kendi analiz yeteneklerine göre seçme aşamasını kendi kendilerine halledebileceği gibi öğretmen de önemli hususlarda onlara yardımcı olabilir.

Bu aşamada öğrenciler dinlediklerini analiz ederek başka deneyim ve bilgileri ilişkilendirir.

Dinleme Sonrasındaki Çalışmalar

Bu süreçte öğrenciler, dinleme öncesinde üzerinde konuşulan konular ve dinleme sırasında alınan notların yardımıyla, soru sorulmuşsa bu soruları cevaplandırma, dinlenen metni özetleme veya metnin değerlendirmesini yapma vb. çalışmalarla dinleme uygulamasından en üst düzeyde yararlanmaya çalışırlar. Öğretmen öğrencilere yönelttiği soruların dışında öğrencilerden de sınıftaki arkadaşlarına sorular yönelmelerini isteyebilir. Bu çalışma, dinlenen metnin en ince ayrıntısına kadar anlaşılıp kavranmasını ve sonraki dinleme çalışmalarında öğrencilerin daha dikkatli davranmalarını sağlar.